

Ενότητα Β' - Κεφάλαιο 12

Τα κάστρα της Λευτεριάς

Τρεις περιοχές της Ελλάδας, το Σούλι, η Μάνη και τα Σφακιά, κατάφεραν να διατηρήσουν σχετική αυτονομία και πρωτοστάτησαν στον αγώνα για την ελευθερία.

Σουλιώτες

Οι Σουλιώτες, για ν' αποφύγουν τον εξισλαμισμό και να γλιτώσουν από τις επιδρομές των ληστών, κατέφυγαν στα Κασσωπαία βουνά της Ηπείρου.

Ήταν οργανωμένοι σε μεγάλες οικογένειες (φάρες) και διοικούνταν από ένα συμβούλιο γερόντων, που δίκαιζε και τις υποθέσεις με βάση τα έθιμα.

Οι Σουλιώτες αποτελούσαν ισχυρή στρατιωτική δύναμη και ήταν ένα μεγάλο εμπόδιο για τον Αλή πασά των Ιωαννίνων, που ήθελε να επεκτείνει την κυριαρχία του.

Γι' αυτό ξέσπασε πόλεμος ανάμεσα στους Σουλιώτες και τον Αλή πασά, που κράτησε πολλά χρόνια. Στη διάρκεια του πολέμου αυτού οι Σουλιώτες βρέθηκαν σε δύσκολη θέση, γιατί τους έλειψαν τα εφόδια – ψωμί και μολύβι. Τότε έκλεισαν συμφωνία με τον Αλή να φύγουν από το Σούλι. Ο Αλής όμως δεν τήρησε τη συμφωνία.

Οι Σουλιώτες εγκατέλειψαν το Σούλι σε τρεις ομάδες, εκτός από τον καλόγερο Σαμουήλ και άλλους πέντε άντρες. Αυτοί κλείστηκαν σε μία αποθήκη πυρομαχικών που υπήρχε σε ένα ύψωμα, το **Κούγκι**, και την ανατίναξαν. Σκοτώθηκαν και οι έξι, ανατινάζοντας μαζί και όλους τους Τούρκους που είχαν μπει στο μεταξύ μέσα.

Μια από τις ομάδες των Σουλιωτών εγκλωβίστηκε στο **Ζάλογγο**. Στην μάχη που έγινε εκεί, οι περισσότεροι Σουλιώτες σκοτώθηκαν. Όσες Σουλιώτισσες γλίτωσαν στην μάχη, για να μην πιαστούν αιχμάλωτες των Τούρκων κατέφυγαν σε έναν απότομο βράχο και γκρεμίστηκαν από εκεί μαζί με τα παιδιά τους.

Ο χορός του Ζαλόγγου

Μανιάτες

Στις πλαγιές του Ταυγέτου, στην νότια Πελοπόννησο, βρίσκεται η ορεινή περιοχή της Μάνης.

Τα χωριά τους ήταν κτισμένα πάνω στα απόκρημνα και απάτητα βουνά, σε τοποθεσίες που ήταν δύσκολο να ελέγχουν οι Οθωμανοί. Έτσι, είχαν κερδίσει μια σχετική **αυτονομία**. Μάλιστα, διατηρούσαν και ένα σημαντικό προνόμιο, το δικαίωμα στην **οπλοφορία**

Οι Μανιάτες οργανώθηκαν με βάση την οικογένεια. Έτσι, πολλές οικογένειες, που συνδέονταν με συγγένεια, αποτελούσαν μια πατριά. Οι πατριές συχνά έρχονταν σε σύγκρουση μεταξύ τους. Τότε αρχηγός της πατριάς οριζόταν ο πιο ικανός, ο πιο ώριμος και με κάποια ηλικία. Αποφάσεις για τις σοβαρές υποθέσεις έπαιρνε η συνέλευση

των πιο ηλικιωμένων, η «γεροντική».

Οι Μανιάτες έκτιζαν τα σπίτια τους σε υψώματα, σε θέσεις που τους εξασφάλιζαν τον έλεγχο της περιοχής και την άμυνα σε περίπτωση κινδύνου. Αυτά ήταν στενά, με δύο ή τρεις ορόφους, κτισμένα σαν πύργοι. Οι χαμηλοί όροφοι δεν είχαν παράθυρα, ή είχαν πολύ μικρά, σαν πολεμίστρες.

Στην μέση υψωνόταν το **πυργόσπιτο** του αρχηγού της οικογένειας και γύρω τα πυργόσπιτα των συγγενών.

Τα τελευταία χρόνια πριν την Επανάσταση, διοικητής της Μάνης ήταν ένας καπετάνιος που είχε τον τίτλο του **μπέη**. Η Μάνη χρησίμευε πάντα ως ένα ασφαλές καταφύγιο αγωνιστών και διωκομένων. Όταν άρχισε ο Αγώνας, οι εμπειροπόλεμοι Μανιάτες αποτέλεσαν την **πρώτη υπολογίσιμη δύναμη του έθνους**.

Σφακιανοί

Οι Σφακιανοί στην διάρκεια της τουρκοκρατίας ζούσαν **ανοργάνωτοι**, σχεδόν πρωτόγονα, και ήταν ο φόβος και ο τρόμος των Τούρκων που έμεναν στις γύρω περιοχές.

Χάρη στον τρόπο ζωής τους και την ιδιοσυγκρασία τους, είχαν κερδίσει και αυτοί ορισμένα παραπάνω **προνόμια** σε σχέση με τους υπόλοιπους Έλληνες, από τον καιρό της Ενετοκρατίας ακόμη, προνόμια που τα διατήρησαν και στην Τουρκοκρατία.

Το 1770 συμμετείχαν σε μια μεγάλη εξέγερση, κατά την διάρκεια των Ορλωφικών, με κύριο αρχηγό τον οπλαρχηγό **Δασκαλογιάννη** (Ιωάννη Βλάχο). Η εξέγερση καταπνίγηκε από τους Οθωμανούς και ο Δασκαλογιάννης εκτελέστηκε μετά από βασανιστήρια.

Στην Ελληνική Επανάσταση οι Σφακιανοί συμμετείχαν σχεδόν από την αρχή της και, χάρη κυρίως στις δικές τους δυνάμεις, κατάφεραν να διατηρήσουν την επανάσταση στην Κρήτη μέχρι το 1830.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Τι χαρακτηριστικό είχαν τα μέρη που κατοικούσαν οι Σουλιώτες, οι Μανιάτες και οι Σφακιανοί; Γιατί είχαν διαλέξει αυτού του είδους τα μέρη; (παρατηρήστε και τις φωτογραφίες)
2. Πώς είχαν κερδίσει την σχετική αυτονομία τους οι Σουλιώτες, πώς οι Μανιάτες και πώς οι Σφακιανοί;
3. Ποια ήταν η συνεισφορά των Σουλιωτών, ποια των Μανιατών και ποια των Σφακιανών στον αγώνα για την ελευθερία;
4. Τι έγινε στο Κούτσι; Τι έγινε στο Ζάλοδο;
5. Πώς ήταν οργανωμένη η ζωή των Μανιατών; Πώς ήταν χτισμένα τα σπίτια τους και γιατί; Τι ήταν τα πυργόσπιτα;
6. Σε ποια εξέγερση (πριν την επανάσταση) συμμετείχαν οι Σφακιανοί; Ποιος ήταν αρχηγός; Τι τέλος είχε;

